

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veikslių programa

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

NŠA
NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

VIDURINIO UGDYMO LITERATŪROS PROGRAMOS PROJEKTAS

Programos projektą rengė: Žydronė Kolevinskienė, Aistė Kučinskienė, Mindaugas Kvietkauskas, Inga Vidugirytė-Pakerienė,
Viktorija Šeina-Vasiliauskienė, Nijolė Toleikytė

TURINYS

Tikslas ir uždaviniai	
Lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo tikslas.....	2
Vidurinio ugdymo uždaviniai.....	2
Kompetencijų ugdymas dalyku.....	3
Kultūrinė kompetencija.....	3
Pažinimo kompetencija.....	3
Komunikavimo kompetencija.....	4
Kūrybiškumo kompetencija.....	4
Pilietiškumo kompetencija.....	5
Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija.....	5
Skaitmeninė kompetencija.....	6
Lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų sritys:.....	6
A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika (<i>koreguojama</i>)	
B. Skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas	
C. Rašymas ir teksto kūrimas (<i>koreguojama</i>)	
Lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų raida.....	7
B. Skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas	
Literatūros mokymo turinys.....	10
Pasiekimų vertinimas viduriniame ugdyme (<i>rengiama</i>).....	16
Pasiekimų lygių požymiai.....	17

TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo tikslas

Lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo **tikslas** – įgalinti mokinį tapti sąmoningu ir kūrybingu kalbos vartotoju ir skaitytoju:

- bendrauti taisyklinga sakytine ir rašytine lietuvių kalba;
- gebėti suvokti, interpretuoti ir vertinti įvairius grožinius, negrožinius ir įvairių medijų tekstus;
- pažinti lietuvių ir pasaulio literatūros tradiciją, gebėti dalyvauti šiuolaikinės kultūros procesuose;
- formuoti kalbinę, kultūrinę, tautinę ir pilietinę savimone.

Vidurinio ugdymo uždaviniai

Siekdami tikslo, mokiniai:

- skaito įvairių laikotarpių ir žanrų lietuvių ir pasaulio grožinės ir negrožinės literatūros bei įvairių medijų kūrinius, atpažįsta juose kultūros epochų, literatūros krypčių (srovių) ypatumus bei idėjas, supranta lietuvių literatūros ir kultūros raidą;
- savarankiškai skaito, nagrinėja grožinės ir negrožinės literatūros bei įvairių medijų kūrinius turinio, struktūros ir raiškos požiūriu, aptaria kūrinių tarpusavio sąsajas ir santykį su dabartimi; supranta kūrinių daugiareikšmiškumą ir interpretacijų įvairovę;
- nagrinėdami literatūros ir medijų kūrinius, lavinasi estetinį skonį, ugdomi etines nuostatas, kalbinę ir kultūrinę tapatybę; diskutuoja, polemizuoja dėl literatūros ir įvairių medijų kūriniuose reiškiamų idėjų, kuriasi autentišką santykį su skaitomais kūriniais ir geba argumentuotai pagrįsti savo vertinimą;
- vertindami įvairių laikotarpių grožinės ir negrožinės literatūros ir įvairių medijų kūrinius, ugdomi kritinį mąstymą; atpažįsta kūriniuose menines potekstes, netiesiogiai išreikštas nuostatas ar kitus tikslus;
- geba rasti ir atrinkti reikalingą informaciją įvairiuose šaltiniuose; etiškai bei atsakingai naudojami rasta informacija, bendrauja elektroninėje erdvėje;
- sklandžiai, aiškiai, taisyklinga kalba kuria raštu ir žodžiu rišlius, kūrybiškus, probleminius įvairaus pobūdžio tekstus, pasirinkdami tinkamą struktūrą, nuosekliai ir kryptingai plėtodami temą, argumentuotai reikšdami savo požiūrį, tikslingai remdamiesi literatūriniais ir kultūriniais kontekstais;
- kūrybiškai atskleidžia literatūros sąsajas (idėjų, temų, motyvų, meninės kalbos) su istorija, kitais menais (muzika, kinu, daile ir pan.); užsiima menine saviraiška, kurdami įvairių stilių ir žanrų tekstus, naudodamiesi įvairiomis medijomis.

KOMPETENCIJŲ UGDYMAS DALYKU

1. Kultūrinė kompetencija

Kultūrinė kompetencija apima kultūrinį išprusimą, kultūrinę raišką ir kultūrinį sąmoningumą.

Kultūrinis išprusimas pirmiausia susijęs su žiniomis: mokiniai ugdomi skaitydami, nagrinėdami, interpretuodami, lygindami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių lietuvių bei pasaulio literatūros kūrinius; susipažindami su svarbiais tekstais ir reiškiniiais; domėdamiesi šiuolaikinėmis literatūrinėmis ir kultūrinėmis aktualijomis ir jas savarankiškai vertindami; apibūdindami bendresnes Lietuvos literatūrinio ir kultūrinio gyvenimo tendencijas bei jų sąsajas su tradicija; susipažįsta su svarbių literatūros kūrėjų biografijomis; atpažįsta kultūrinius simbolius ir stereotipus; lygina įvairius literatūrinius ir kultūrinius reiškinius, įžvelgdami jų tarpusavio sąsajas.

Kultūrinę raišką mokiniai ugdomi pažindami lietuvių kalbos kūrybines galias, reikšdami mintis, kurdami įvairių žanrų tekstus žodžiu ir raštu taisyklinga, aiškia bei turininga kalba, pasirinkdami tinkamą kalbinę raišką; praktiškai pritaikydami kultūros kūrėjo, atlikėjo, aktyvaus stebėtojo, vartotojo, kritiko gebėjimus; realizuodami savo talentus, literatūrinius ir kitus meninius polinkius, kultūrinius interesus; dalyvaudami mokyklos, bendruomenės, regiono ir Lietuvos kultūriname gyvenime.

Kultūrinį sąmoningumą mokiniai ugdomi suvokdami kalbos reikšmę asmens tapatybei ir pasaulėvaizdžiui, bendruomenei ir valstybei; suprasdami ir vertindami lietuvių kalbos ir literatūros reikšmę bendresniame Lietuvos ir pasaulio kultūros kontekste; atpažindami ir kritiškai vertindami propagandą, manipuliavimą žodžiais ir vaizdais, diskutuodami apie medijų kultūrą; įgydami nuostatą puoselėti lietuvių kalbą ir kultūros paveldą, gerbti kultūrų įvairovę. Kultūrinę kompetenciją įgijęs mokinys tampa sąmoningu Lietuvos literatūros ir kultūros lauko dalyviu, atviru Europos literatūrinei ir kultūrinei tradicijai.

2. Pažinimo kompetencija

Pažinimo kompetencija apima dalyko žinias ir gebėjimus, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus.

Dalyko žinias ir gebėjimus mokiniai ugdomi analizuodami kalbos vienetus, mokydamiesi taisyklingai kalbėti ir rašyti, skaitydami, nagrinėdami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių lietuvių bei pasaulio literatūros kūrinius, kultūros tekstus, kurdami įvairių žanrų ir tipų tekstus, vartodami kalbotyros, literatūros teorijos ir teksto analizės sąvokas ir terminus.

Kritinį mąstymą mokiniai ugdomi, kai analizuoja teksto turinį ir kalbą, suvokia ryšius tarp vaizduojamų įvykių, daro išvadas; geba remtis kūriniu formuluodami savo idėjas apie gyvenimą, vertybes ir tikėjimą; vertina kūrinių herojų charakterius ir paaiškina, kodėl rašytojas kuria konkretų charakterį, apibūdina rašymo stilių, ieško jungčių tarp kultūros reiškinių, kūrinių, idėjų ir raiškos, kritiškai vertina alternatyvius požiūrius ir medijų informacijos patikimumą.

Problemų sprendimo gebėjimus mokiniai ugdomi, kai įvairiuose pokalbiuose, rašiniuose kelia aktualias problemas, svarsto, pritaria ar prieštarauja pateikdami argumentų, priima pagrįstą sprendimą, analizuoja kūrinių problemas, vertina teksto idėjas ir intencijas, susieja jas su kitais tekstais, savo patirtimi ir nuostatomis.

Mokėjimo mokytis gebėjimus mokiniai ugdomi taikydami aktyvaus klausymosi, kalbėjimo, grožinio ir negrožinio teksto skaitymo, rašymo ir pristatymo būdus; tikslingai ir atsakingai atsirinkdami informaciją įvairiuose šaltiniuose, ją sistemindami, tirdami ir kritiškai reflektuodami, susiedami naują informaciją su jau žinoma; savarankiškai planuodami savo mokymąsi.

3. Komunikavimo kompetencija

Komunikavimo kompetencija apima pranešimo kūrimą, jo perteikimą ir komunikacinę sąveiką bei analizę ir interpretavimą.

Pranešimo kūrimo gebėjimus mokiniai ugdo taisyklingai kalbėdami ir rašydami, pasirinkdami tinkamą kalbinę raišką ir komunikavimo strategijas; žodžiu ir raštu atpasakodami tekstus, atmintinai mokydamiesi įvairių žanrų kūrinius ar jų fragmentus; apibūdindami verbalinio ir neverbalinio teksto temą, turinį ir paskirtį; samprotaudami apie įvykius ir reiškinius, pagrįsdami savo nuomonę, naudodamiesi įvairiais šaltiniais; sakdami kalbas, rašydami kūrybinius darbus; išsiaiškindami nežinomų žodžių reikšmes ir išmokdami juos vartoti; taikydami įvairias kalbėjimo, skaitymo ir rašymo strategijas.

Pranešimo perteikimo ir komunikacinės sąveikos gebėjimus mokiniai ugdo realiai ir virtualiai bendraudami poromis ar grupėje, pasirinkdami taisyklingą ir tinkamą kalbinę raišką; kalbėdami apie skaitymo metu patirtus jausmus ir pažintas vertybes, pristatydami savarankiškai perskaitytą knygą, kalbos, literatūros tyrimus.

Pranešimo analizės ir interpretavimo gebėjimus mokiniai ugdo lygindami skirtingų tekstų, įvairialypių komunikacinių pranešimų sandarą, raišką, iliustravimo priemones; analizuodami, interpretuodami ir lygindami programoje numatytus kūrinius, aptardami teksto turinį, svarbiausias idėjas, veikėjų charakterius, vertindami jų poelgius ir problemas; aptardami kalbos kaip socialinio kultūrinio reiškinių aspektus, gretindami skirtingų kalbų elementus; vartodami programoje numatytas kalbos ir literatūros teorijos sąvokas, stiliaus figūras bei retorinės raiškos priemones; taikydami tinkamas pagal situaciją kalbėjimo ir rašymo strategijas; analizuoja, interpretuoja ir kritiškai vertina pranešimo patikimumą remdamasis įvairiais šaltiniais.

4. Kūrybiškumo kompetencija

Kūrybiškumo kompetencija apima tyrinėjimo, generavimo, kūrimo, vertinimo ir refleksijos gebėjimus.

Tyrinėjimo gebėjimus mokiniai ugdo ieškodami reikiamos informacijos įvairiuose šaltiniuose, kritiškai vertindami surastą informaciją ir jos patikimumą; analizuodami, interpretuodami ir lygindami programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptardami programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes; stebėdami, gretindami ir vertindami kalbos reiškinius daugiakalbėje ir daugiakultūroje aplinkoje; rinkdami, siedami ir kritiškai vertindami kūrybai reikalingą informaciją, kurdami įvairias istorijas, pasakojimus.

Generavimo gebėjimus mokiniai ugdo keldami originalias idėjas ar problemų sprendimus, rašydami įvairius kūrybinius darbus, argumentuotai reikšdami savo požiūrį į kalbamus dalykus, pagrįsdami jį asmenine patirtimi, grožiniais ir negrožiniais tektais, dalydamiesi kūrybinėmis idėjomis ar sprendimais analizuojant programinius kūrinius, argumentuotai įvertindami istorinį kultūrinį kontekstą.

Kūrimo gebėjimus mokiniai ugdo savarankiškai žodžiu ir raštu kurdami įvairių žanrų ir tipų tekstus, išbandydami skirtingas kalbinės raiškos priemones ir būdus, taikydami pagrindines akademinio ir kūrybinio rašymo strategijas, tobulindami ir pristatydami savo darbus, susijusius su analizuojamais kūrniais, samprotaujamojo pobūdžio darbais. Kurdami asmeniškai ir socialiai prasmingus darbus, pristatydami savo idėjas, mokiniai atsižvelgia į etikos ir intelektualinės nuosavybės normas.

Vertinimo ir refleksijos gebėjimus mokiniai ugdo vertindami savo ir kitų kūrybinių darbų naujumą, išbaigtumą, integralumą, aptardami kūrybos rezultatų vertingumą ar sprendimą pagal pateiktus kriterijus, apmąstydami ir vertindami savo ir kitų kūrybos procesą, įvardindami savo sėkmes ir nesėkmes, planuodami mokymosi veiklą, grindžiamą patirtimi, žiniomis ir gebėjimais.

5. Pilietiškumo kompetencija

Pilietiškumo kompetencija apima pilietinį tapatumą ir pilietinę galią; gyvenimą bendruomenėje, kuriant demokratinę visuomenę; pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms; valstybės kūrimą ir valstybingumo stiprinimą tarptautinėje bendruomenėje.

Pilietinį tapatumą ir pilietinę galią mokiniai ugdo vertindami skaitomo, klausomo ir audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, poveikį klausytojui, interpretuodami ir apibendrinami; kritiškai vertindami įvairių šaltinių informaciją ir tinkamai ją panaudodami; reikšdami mintis ir jausmus sklandžiai, aiškiai, turtinga kalba; reikšdami argumentuotą asmeninį požiūrį į įvykius, reiškinius ar tekstus; rašydami įvairių tipų rašinius, įvairius pasakojamuosius, informacinius, aiškinamuosius ir argumentavimo tekstus.

Gebėjimą sugyventi bendruomenėje mokiniai ugdo: kurdami ir puoselėdami teigiamus tarpusavio santykius įvairiose komunikacinėse situacijose; kultūringai keldami problemas, atsakingai priimdami sprendimus; sąmoningai stebėdami kalbos reiškinius, vykstančius daugiakalbėje ir daugiakultūroje aplinkoje, gretindami skirtingų kalbų elementus; apibūdindami įvykius ir reiškinius, apie juos pasakodami ir samprotaudami.

Pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms mokiniai ugdo laikydamiesi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos; pasirenkdami tinkamą komunikavimo būdą; aptardami savo amžiui aktualias problemas; tinkamai dalindamiesi patirtimi, nuomone ir informacija; kartu priimdami pagrįstus sprendimus; atitinkamais aspektais analizuodami programoje numatytus kūrinius.

Mokiniai prisideda prie valstybės kūrimo ir valstybingumo stiprinimo aptardami Lietuvos kultūros reiškinius, dalyvaudami mokyklos, savo miesto (krašto) kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime, inicijuodami pilietinius projektus.

6. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija apima asmens savimonę ir savitvardą; socialinį sąmoningumą ir tarpusavio santykių kūrimo gebėjimus; atsakingą sprendimų priėmimą; asmens rūpinimąsi fizine ir psichine sveikata.

Savimonės ir savitvartos įgūdžius mokiniai ugdo, kai nagrinėdami literatūros kūrinius mokosi atpažinti ir įvardyti paauglystei būdingas emocijas; analizuoja įvairias situacijas ir mokosi įveikti iššūkius (nepalankias situacijas, neveltį ir nusivylimą); analizuoja ir įvardija bendražmogiškąsias vertybes (pagarbą sau ir kitiems, geranoriškumą, atsakomybę, pagalbą, sąžiningumą, drąsą, savidrausmę, sveikatą; šeimą); geba paaiškinti, kaip sudėtingose situacijose vertybės padeda rasti sprendimus; siekia asmeninių ir akademinį tikslų, analizuoja akademinio tobulėjimo pažangą, reflektuoja sėkmę ir klaidas.

Empatiškumo, socialinio sąmoningumo ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimo įgūdžius mokiniai ugdo, kai mokosi nuspėti kitų emocijas ir savijautą skirtingose situacijose; lygina savo ir kitų požiūrius, supranta, kad vertybinės nuostatos skirtingose kultūrose gali būti skirtingos; analizuoja, kaip žmogaus elgesys veikia kitus žmones; pritaiko veiksmingo klausymosi įgūdžius kasdieniuose pokalbiuose, naudojasi pokalbio užmezgimo ir palaikymo strategijomis, kad suprastų kitų emocijas ir savijautą; net ir sunkioje situacijoje mokosi išlikti objektyvūs ir argumentuoti savo nuomonę.

Atsakingo sprendimų priėmimo ir elgesio įvertinant pasekmes gebėjimus mokiniai ugdo, kai mokosi planuoti laiką, laiku atlikti užduotis, analizuoja galimus iššūkius ir kliūtis užduočių atlikimui ir planuoja jas įveikti; apmąsto ir įsivertina, kaip sekėsi atlikti užduotis; geba apmąstyti, įvertinti savo ir bendraklasių gebėjimus, žinias, savybes ir panaudoti jas bendruomenės gerovei.

Rūpinimosi sveikata įgūdžius mokiniai ugdo, kai nagrinėdami įvairius tekstus mokosi apibūdinti asmens gyvenimo būdo ir aplinkos veiksnių įtaką sveikatai, žmogaus gyvybę ir sveikatą priimti kaip vertybę.

7. Skaitmeninė kompetencija

Skaitmeninė kompetencija apima bendravimą ir bendradarbiavimą virtualioje erdvėje, skaitmeninio turinio kūrimą, informacijos atranką ir vertinimą, problemų sprendimą, medijų raštingumą.

Bendravimo ir bendradarbiavimo virtualioje erdvėje gebėjimus mokiniai ugdo, kai saugiai ir etiškai bendrauja ir bendradarbiauja virtualiose socialinėse grupėse, žaidžia internetinius humanitarinio profilio žaidimus ir mokosi, ugdydami skaitmeninę kompetenciją, rašo asmeninius ir dalykinius elektroninius laiškus, dalijasi informacija; naudodamiesi socialiniais tinklais dalyvauja savo mokyklos, bendruomenės, regiono, Lietuvos kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime.

Skaitmeninio turinio kūrimo gebėjimus mokiniai ugdo, kurdami su lietuvių kalbos ir literatūros dalyku susijusį ir tarpdalykinį skaitmeninį turinį, pavyzdžiui, pranešimo pateiktis, įgarsindami tekstą, skelbdami savo kūrybą, rašo darbus, komentuodami knygas ir kultūros įvykius mokyklos intranete ar(ir) internete.

Informacijos atrankos ir vertinimo gebėjimus mokiniai ugdo, kai kūrybiškai naudojami interneto galimybės; kai savarankiškai naudojami įvairiais elektroniniais žodynais, tekstynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais, kalbos ir literatūros duomenų bazėmis, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku, socialiniais tinklais ir kt.

Problemų sprendimo gebėjimus mokiniai ugdo, kai sumaniai naudojami skaitmeninėmis priemonėmis siekdami veiksmingo ir konstruktyvaus lietuvių kalbos ir literatūros dalyko mokymosi; puoselėja savo informacinę vertybių kultūrą (atsakingai pasirenka internetinius informacinius šaltinius, saugo intelektinę nuosavybę, rūpinasi komentarų kultūra).

Informacinių technologijų raštingumą mokiniai ugdo, kurdami elektronines knygas, filmus (juos montuodami ir skelbdami), kurdami ir transliuodami tinklalaidės; audiovizualinio kūrinio planavimui, komponavimui, redagavimui pasirinkdami tinkamas programas.

Lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų sritys:

- A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika (*koreguojama*)
- B. Skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas
- C. Rašymas ir teksto kūrimas (*koreguojama*)

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS PASIEKIMŲ RAIDA

B. SKAITYMAS, TEKSTO SUPRATIMAS IR LITERATŪROS BEI KULTŪROS PAŽINIMAS (IŠPLĖSTINIS KURSAS)	
PASIEKIMAS	11–12 (III–IV GIMNAZIJOS) KLASĖ
B.1. Skaito įvairaus pobūdžio tekstus, naudojami įvairiais informacijos šaltiniais, randa informaciją.	B.1.1.3. Skaito įvairiais būdais, atsižvelgdamas į ugdymo(si) tikslą, teksto pobūdį; raiškiai skaito grožinius (poezijos, prozos, dramos) tekstus, perteikdamas jų prasmę intonavimo ir nežodinėmis išraiškos priemonėmis, laikydamasis taisyklingos tarties ir praktinių kirčiavimo taisyklių reikalavimų.
	B.1.2.3. Skaito programoje nurodytus, rekomenduojamus ir pagal savo poreikius, interesus, estetinį skonį pasirinktus įvairių kultūros epochų ir moderniosios literatūros, literatūros mokslo, žiniasklaidos, kultūrinės spaudos, kitų šiuolaikinių medijų tekstus, įvardydamas įvairius siekiamus tikslus (estetinius, etinius, pažinimo, mokymosi, malonumo), argumentuoja savo pasirinkimus.
	B.1.3.3. Tikslingai naudojami spausdintais ir skaitmeniniais žiniasklaidos, bibliotekų, muziejų, archyvų šaltiniais.
	B.1.4.3. Kitiškai vertina žiniasklaidos ir kitų internetinių šaltinių tinkamumą, patikimumą, atrenka, informaciją, skirdamas esminę ir neesminę, argumentuotą ir neargumentuotą, ją sistemina, laikosi autorių teisių reikalavimų.
B.2. Aptaria skaitomus tekstus, analizuoja, interpretuoja, daro išvadas, remdamasis literatūros žiniomis.	B.2.1.3. Analizuodamas tekstus, remiasi žiniomis apie grožinių ir negrožinių (linijinių ir nelinejinių) tekstų ypatybes: literatūros rūšį, teksto tipą, žanrą, struktūrą; multimodalinių tekstų struktūros ypatybes.
	B.2.2.3. Analizuoja, interpretuoja prozos ar dramos teksto veikėjo charakterį, jo raidą, vertybes, lyrinio subjekto išgyvenimus, raiškos formas, veikėjų kūrimo būdus, pasakojimo perspektyvas, atskleidamas sąsajas su visu kūrinio ir kontekstais (biografiniu, kultūros, istoriniu, socialiniu); įvairiais aspektais vertina veikėją; lygina skirtingų literatūros kūrinių veikėjus.
	B.2.3.3. Analizuoja ir interpretuoja prozos ir dramos teksto veiksmą, konfliktą, lyrikos teksto vyksmą, erdvę ir laiką, jų komponavimo būdus, atskleidamas sąsajas su visu kūrinio ir kontekstais (kultūriniu, istoriniu, socialiniu).
	B.2.4.3. Analizuoja skirtingų funkcinių stilių ir žanrų tekstų kalbinę raišką (įtaigumą, tikslumą, aiškumą), paaiškina, kaip ją lemia tikslas, adresatas; analizuoja grožinių (prozos, dramos, poezijos) ir negrožinių tekstų kalbos ypatybes, autoriaus stiliaus individualumą, jo sąsajas su kultūros epochos, literatūros krypties (srovės) estetika.

	B.2.5.3. Analizuoja ir interpretuoja perkeltines grožinio teksto reikšmes, kuriamas metaforiškais, alegoriniais, simboliniais, groteskiškais, ironiškais vaizdais, remdamasis viso kūrinio ir literatūros (kultūros) kontekstais.
	B.2.6.3. Remdamasis kūrinio ir literatūros (kultūros) kontekstu, daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: įvardija ir analizuoja grožinio ir negrožinio teksto tikslus (tiesiogiai ir netiesiogiai išreikštus), temą, problemą, vertybes, reiškiamus skirtingus požiūrius (autorius / pasakotojo, veikėjų), priežastis ir pasekmes, pagrindinę mintį; lygina tekstus tikslo, temos, problemos, požiūrių, pagrindinės minties ir kt. aspektais.
	B.2.7.3. Paaiškina vaizdinės informacijos paskirtį negrožiniame (dalykiniame) tekste; lygina žodinio ir vaizdinio pasakojimo kūrimo būdus, struktūrą; analizuoja literatūros ir kitų medijų tekstus, rašydamas anotaciją, atsiliepimą, recenziją, kritinį straipsnį; rengia literatūros, reklamos (pavyzdžiui, socialinės, kultūrinės) tiriamuosius ir kūrybinius projektus; analizuodamas ir kurdamas taiko teorines žinias ir atskleidžia žodžio, vaizdo, garso, skaitmenos bei naujųjų technologijų galimybes.
	B.2.8.3. Analizuodamas ir interpretuodamas, lygindamas grožinius ir negrožinius tekstus, vartoja reikalingas literatūros teorijos (literatūros rūšies, teksto tipo, žanro, struktūros, stiliaus) ir istorijos sąvokas.
	B.2.9.3. Aptaria kultūros epochų (Apšvietos), literatūros krypčių (romantizmo, realizmo, modernizmo, postmodernizmo) idėjas, estetiką, motyvus, siužetus, simbolius, atpažįsta juos įvairių laikotarpių grožiniuose ir negrožiniuose tekstuose, analizuoja.
B.3. Vertina skaitomų tekstų turinį ir raišką.	B.3.1.3. Vertina grožinių tekstų etinį, estetinį, emocinį poveikį, reikšmę sau kaip skaitytojui; apmąsto kūrinio aktualumą, meninę vertę siedamas su savo gyvenimo, literatūrine (kultūrine) patirtimi, literatūros (kultūros) istorijos žiniomis; diskutuoja, polemizuoja su kitais, rašo skaitytojo dienoraštį ar (ir) išsamiai komentuoja knygas ir kultūrinius įvykius mokyklos intranete ar (ir) internete.
	B.3.2.3. Kitiškai (remdamiesi kriterijais) vertina negrožinius ir kitų šiuolaikinių medijų tekstus turinio ir raiškos požiūriu: tikslo, pranešimo, poveikio būdų, naudodamasis įvairiomis skaitymo strategijomis.
B.4. Taiko skaitymo strategijas.	B.4.1.3. Siekdamas suprasti grožinio teksto visumą, tikslingai atkreipia dėmesį į teksto išorinę struktūrą, žodinę ir vaizdinę informaciją, padedančią atpažinti teksto žanrą, temą, epochą.
	B.4.2.3. Komentuodamas skaitomą tekstą, aptaria jo aktualumą ir reikšmę, sieja su šiandienos problemomis, siūlo galimus jų sprendimus, remdamasis turimomis žiniomis, asmenine, literatūrine (kultūrine), socialine patirtimi.
	B.4.3.3. Atsižvelgdamas į skaitymo tikslą, teksto pobūdį, pasirenka strategijas, padedančias išsiaiškinti nesuprantamus žodžius, teiginius, posakius, kontekstą.

	<p>B.4.4.3. Taiko strategijas, padedančias suprasti teksto struktūrą: braižo lenteles, schemas, grafiškai vaizduodamas grožiniame tekste kuriamą pasaulio modelį, jo elementų ryšius, kontekstą (istorinį, literatūrinį, kultūrinį, socialinį), palygindamas idėjas, vertybes, veikėjus, erdves, laikus, sistemindamas informaciją, išskirdamas teiginius, argumentus ir kontrargumentus, juos įvertindamas.</p>
	<p>B.4.5.3. Taiko skaitymo strategijas, padedančias analizuoti teksto struktūrą: braižo lenteles, schemas, grafiškai vaizduodamas grožiniame tekste kuriamą pasaulio modelį, atskleidžia jo elementų ryšius, kontekstą (istorinį, literatūrinį, kultūrinį, socialinį), išsamiai palygina idėjas, vertybes, veikėjus, erdves, laikus, sistemina esminę informaciją, išskirdamas teiginius, argumentus ir kontrargumentus, juos įvertina.</p>
<p>B.5. Plečia ir gilina filologinį ir kultūrinį išprusimą.</p>	<p>B.5.1.3. Skaitydamas literatūros kritiką, kultūrinę spaudą, išsamiai analizuoja ir interpretuoja Lietuvos ir pasaulio šiuolaikinės kultūros reiškinius, kritiškai vertina ir apmąsto įvairių kultūros reiškinių, subkultūrų patirtį, požiūrius, įsitikinimus, poveikį šalies, Europos ir pasaulio kultūros raidai.</p>
<p>B.6. Dalyvauja kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime.</p>	<p>B.6.1.3. Atskleidžia savo meninius, literatūrinius ir kultūrinius polinkius bei gebėjimus kultūrinėmis ir visuomeninėmis veiklomis; aktyviai ir atsakingai dalyvauja kultūrinėje veikloje kaip kūrėjas, atlikėjas, aktyvus stebėtojas, interpretuotojas, kritiškas medijų meno vartotojas; atsakingai ir kritiškai vertina intelektinių kultūros produktų vartojimą.</p>

LITERATŪROS MOKYMO TURINYS

Skaitymo tikslai. Įvairiais būdais (įprastu tempu, greitai arba lėtai, atidžiai, nuosekliai ir nenuosekliai), atsižvelgiant į teksto tikslą ir pobūdį, skaitomi ir analizuojami visų literatūros rūšių įvairių žanrų grožiniai bei negrožiniai ir įvairių medijų kūriniai (ištraukos). Ugdomas autentiškas asmeninis santykis su skaitomu kūkiniu, jis analizuojamas ir vertinamas platesniame istoriniame ir kultūriniame kontekste, lyginamas su kitais skaitytais literatūros ar medijų kūriniais.

Tekstų atranka. Skaitomi meniškai ir kultūriškai vertingi programoje nurodyti privalomi, rekomenduojami ir laisvai pasirenkami XVIII–XXI a. visų literatūros rūšių ir įvairių žanrų lietuvių, pasaulio ir Lietuvos kitakalbės literatūros grožiniai ir negrožiniai kūriniai. Programoje kūriniai pateikti chronologine tvarka, atrinkti atsižvelgiant į estetinės kokybės, kultūrinės reikšmės ir žanrinės įvairovės kriterijus. Programoje rekomenduojami pasirinkti kūriniai gali būti keičiami kitais to paties autoriaus ar to paties laikotarpio kūriniais.

Konteksto pažinimas. Susipažįstama su kultūros epochų, literatūros krypčių bei srovių istoriniu bei kultūriniu kontekstu, šiuolaikinės kultūros kontekstais. Mokomasi išryškinti savitus laikotarpio bruožus, temines ir stilistines dominantes nagrinėjamuose kūkiniuose.

Grožinės literatūros skaitymas, supratimas, analizė ir interpretavimas. Programoje nurodyti privalomi, rekomenduojami ir laisvai pasirenkami XVIII–XXI a. lietuvių ir pasaulio literatūros kūriniai (ištraukos) skaitomi, analizuojami ir interpretuojami struktūros, turinio, raiškos, žanro, idėjų ir konteksto (biografinio, kultūros, istorinio, socialinio) aspektu. Ugdomas gebėjimas atidžiai skaityti nagrinėjamus tekstus, juos analizuoti ir interpretuoti argumentuotai, rišliai, adekvačiai taikant literatūros teorijos ir literatūros istorijos sąvokas; nagrinėjant ištraukas mokomasi remtis kūrinio visuma. Ugdoma empatija ir kritinis santykis su skaitomais tekstais, supratimas apie kūrinio interpretacijų įvairovę.

Skirtingų laikotarpių kūriniai lyginami išryškinant jų panašumus ir / ar skirtumus. Įvairių epochų kūriniai lyginami su šiuolaikiniais literatūros ir kitų medijų kūriniais teminiu, probleminiu, stilistiniu ir kt. aspektais, įžvelgiant jų tarpusavio sąsajas ar skirtis.

Mokomasi atpažinti ir įvardyti skaitomų kūrinių žanrines ypatybes, idėjinę ir meninę raišką, jų tarpusavio sąryšį, analizei tinkamai panaudoti kultūrinio konteksto žinias.

Remiantis kūrinio visuma ir kontekstais (biografiniu, kultūros, istoriniu, socialiniu), nagrinėjama prozos ar dramos kūrinio struktūra, temos, problemos, idėjos, veikėjų charakteriai, elgesys, vertybės, veiksmas, erdvė, laikas, raiška; prozos kūrinio pasakojimo perspektyva, pasakotojo tipai.

Remiantis kontekstais (biografiniu, kultūros, istoriniu, socialiniu), nagrinėjama poezijos kūrinio struktūra, lyrinis subjektas, vyksmas, erdvė, laikas, temos, retorinės figūros, eilėraščio tipas, eilėdara.

Grožinės literatūros kūriniai vertinami turinio, vertybiniu, raiškos ir kitais aspektais, argumentuotai ir etiškai polemizuojant, dalyvaujant diskusijoje. Mokomasi atpažinti ir interpretuoti perkeltines kūrinio reikšmes, intertekstines citatas bei nuorodas.

Mokomasi atpažinti ir įvardyti patiriamą skaitomų kūrinių ar jų ištraukų etinį, estetinį, emocinį poveikį sau kaip skaitytojui, pagrįsti kūrinio aktualumą ir meninę vertę, remiantis kultūrine bei socialine patirtimi ir literatūros istorijos žiniomis.

Negrožinės literatūros ir įvairių medijų kūrinių skaitymas, supratimas ir analizė. Skaitomi ir analizuojami įvairių žanrų negrožiniai literatūros (dokumentinės, istorinės), publicistikos, literatūros kritikos (skelbiamos kultūrinėje spaudoje ir kituose šaltiniuose) ir įvairių medijų kūriniai,

egodokumentika, multimodalūs tekstai, aiškinantis jiems būdingus požymius (autorinė intencija, tikslas, funkcija, adresatas, struktūra, turinys, raiška, stilius ir kt.) bei siejant su istoriniu, socialiniu, kultūriniu kontekstu. Skaitant grožinę literatūrą, aptariami, analizuojami ir lyginami ir kitų medijų tekstai: ekranizacijos, inscenizacijos, socialinė reklama ir kt. Negrožinės literatūros ir įvairių medijų tekstai vertinami meniškumo, etikos, pagrįstumo ar kitais aspektais, mokantis kultūringai išsakyti savo požiūrį, polemizuoti, dalyvauti diskusijoje.

Literatūros teorijos ir literatūros istorijos sąvokos. Aptariant grožinius kūrinius, ugdomas gebėjimas tinkamai vartoti literatūros teorijos ir literatūros istorijos sąvokas:

- klasicizmas, Apšvieta, romantizmas, realizmas, modernizmas, simbolizmas, avangardizmas, ekspresionizmas, egzistencializmas, katastrofizmas, postmodernizmas;

- žanras, apsakymas, apysaka, epas, novelė, romanas, esė, lyrika, eilėraštis, sonetas, verlibras, odė, poema, romansas, baladė, drama, tragedija, komedija, tragikomedija, poezija, proza, satyra, eilutė, strofa, eilėdara, hegzametas, ritmas, rimas;

- autorius, pasakotojas, lyrinis subjektas, personažas (veikėjas), pasakojimas, siužetas, fabula, intriga, konfliktas, monologas, dialogas, veiksmai, vyksmai, stilius, struktūra, tekstas, kontekstas, intertekstas, tema, problema, užuomazga, atomazga, kulminacija, įvaizdis (vaizdinys), motyvas, mitas, simbolis, vidinis monologas, sąmonės srautas;

- alegorija, aliteracija, asonansas, aliuzija, antitezė, epitetas, ironija, sarkazmas, groteskas, hiperbolė, litotė, metafora, metonimija, palyginimas, paradoksas, paralelizmas, parodija, personifikacija, retorinis sušukimas, retorinis klausimas, stilizacija, ezopinė kalba.

Informacijos atranka ir vertinimas. Informacijos ieškoma pasitelkiant esamus literatūros mokslo ir sklaidos šaltinius (žinytus, literatūros mokymui(si) ir sklaidai skirtas duomenų bazines, kultūros portalus, kitą mokymosi medžiagą). Mokomasi atsirinkti, lyginti ir kritiškai vertinti (šaltinių patikimumo ir informacinės vertės aspektu) reikalingą informaciją bei jos pagrindu formuoti savą argumentuotą požiūrį.

Savarankiškas skaitymas. Savarankiškai skaitomi didesnės apimties lietuvių ir pasaulio literatūros grožiniai ir negrožiniai kūriniai savo malonumui, kultūriniam išprusimui; kūriniai analizuojami, interpretuojami, vertinami pasirinktais aspektais, įvairiais būdais dalijamasi savo skaitymo patirtimi su kitais, atskleidžiamos sąsajos su klaseje nagrinėjama kūrinių.

Skaitymo strategijos. Taikomos skaitymo strategijos, padedančios suprasti grožinius ir negrožinius, medijų kūrinius, juos analizuoti, interpretuoti, lyginti; planuoti skaitymo veiklą.

LITERATŪROS MOKYMO TURINYS

11 KLASĖ (III GIMNAZIJOS)

Išplėstinis kursas	Bendrasis kursas
<p>Apšvieta</p> <p>K. Donelaitis, „Metai“</p> <p>J. V. Giotė (J. W. Goethe), „Faustas“ (pasirinktos ištraukos)</p> <p>Romantizmas</p> <p>A. Mickevičius (A. Mickiewicz), pasirinkti eilėraščiai ar pasirinktos poemos (dramos) ištraukos</p> <p>A. Baranauskas, „Anykščių šilelis“</p> <p>Maironis, pasirinkti eilėraščiai</p> <p>Realizmas</p> <p>J. Biliūnas arba Žemaitė, pasirinkti apsakymai (apysaka) (bent vienas pasirinktas autorius iš nurodytų)</p> <p>Realizmas XIX a. pasaulio ir Lietuvos kitakalbėje literatūroje (bent vienas pasirinktas autorius)</p> <p>E. Brontė (E. Brontë), „Vėtrų kalnas“; H. Balzakas (H. Balzac) „Šagrenės oda“; Š. Brontė (Ch. Brontë), „Džein Eir“; A. Čechovas, pasirinkti apsakymai arba drama; F. Dostojevskis, „Nusikaltimas ir bausmė“; G. Floberas (G. Flaubert), „Ponia Bovari“; H. Ibsenas (H. Ibsen), pasirinkta drama; G. de Mopasanas (G. de Maupassant),</p>	<p>Apšvieta</p> <p>K. Donelaitis, „Metai“ (ištraukos)</p> <p>Romantizmas</p> <p>A. Baranauskas, „Anykščių šilelis“</p> <p>Maironis, pasirinkti eilėraščiai</p> <p>Realizmas</p> <p>J. Biliūnas arba Žemaitė, pasirinkti apsakymai (apysaka) (vienas pasirinktas autorius iš nurodytų)</p>

pasirinktos novelės; Dž. Ostin (J. Austen), E. Ožeškova (E. Orzeszkowa) „Prie Nemuno“; „Puikybė ir prietariai“; Stendalis (Stendhal), „Raudona ir juoda“; L. Tolstojus, „Ana Karenina“; ar kitas pasirinktas kūrinys (kūriniai)

Modernizmas XX a. I pusė

Šatrijos Ragana, „Sename dvare“ arba J. Tumas-Vaižgantas, „Nebylys“ arba „Dėdės ir dėdienės“ (bent vienas pasirinktas kūrinys iš nurodytų)

K. Binkis, „Generalinė repeticija“ arba V. Krėvė, „Skirgaila“ arba B. Sruoga, „Milžino paunksmė“ (bent vienas pasirinktas kūrinys iš nurodytų)

V. Mykolaitis-Putinas, „Altorių šešėly“ ir pasirinkti eilėraščiai

J. Savickis, pasirinktos novelės

J. Aistis, B. Brazdžionis arba H. Radauskas, pasirinkti eilėraščiai (bent vienas pasirinktas autorius iš nurodytų)

Modernizmas XX a. I pusės pasaulio ir Lietuvos kitakalbėje literatūroje (bent vienas pasirinktas autorius)

M. Bulgakovas, „Meistras ir Margarita“; T. S. Eliotas (T. S. Eliot), pasirinkti eilėraščiai ar poema; V. Folkneris (W. Faulkner), „Triukšmas ir įniršis“; E. Hemingvėjus (E. Hemingway), „Fiesta“; H. Hesė (H. Hesse), „Stepių vilkas“; F. Kafka, „Metamorfozė“; A. Kamiu (A. Camus), „Maras“ arba „Svetimas“; M. Kulbakas (M. Kulbak), „Vilnius“; J. O'Nilas (E. O'Neill), „Elektrai skirta gedėti“; R. M. Rilkė (R. M. Rilke), pasirinkti eilėraščiai; V. Vulf (V. Woolf), „Ponia Delovėj“; ar kitas pasirinktas kūrinys (kūriniai)

Modernizmas XX a. I pusė

Šatrijos Ragana, „Sename dvare“ arba J. Tumas-Vaižgantas, „Nebylys“ arba „Dėdės ir dėdienės“ (vienas pasirinktas kūrinys iš nurodytų)

V. Krėvė, „Skirgaila“ arba B. Sruoga, „Milžino paunksmė“

V. Mykolaitis-Putinas, „Altorių šešėly“ ir pasirinkti eilėraščiai

J. Aistis arba B. Brazdžionis, pasirinkti eilėraščiai (vienas pasirinktas autorius iš nurodytų)

Pasaulio literatūra (vienas pasirinktas autorius)

H. Balzakas (H. Balzac) „Šagrenės oda“; Š. Brontė (Ch. Brontë), „Džeinė Eir“; A. Čechovas, pasirinkti apsakymai arba drama; F. Dostojevskis, „Nusikaltimas ir bausmė“; H. Ibsenas (H. Ibsen), pasirinkta drama; E. Hemingvėjus (E. Hemingway), „Fiesta“; G. de Mopasanas (G. de Maupassant), pasirinktos novelės; Dž. Ostin (J. Austen), „Puikybė ir prietariai“; V. Vulf (V. Woolf), „Ponia Delovėj“; ar kitas pasirinktas autorius

12 KLASĖ (IV GIMNAZIJS)

Išplėstinis kursas	Bendrasis kursas
<p>XX a. vidurio katastrofų literatūra</p> <p>B. Krivickas (pasirinkti eilėraščiai) arba V. Mačernis, „Vizijos“, „Metai“ (pasirinkti eilėraščiai) arba S. Nėris, „Prie didelio kelio“ (pasirinkti eilėraščiai) (bent vienas pasirinktas autorius iš nurodytų)</p> <p>B. Sruoga, „Dievų miškas“</p> <p>XX a. vidurio katastrofų refleksija pasaulio ir Lietuvos kitakalbėje literatūroje (bent vienas pasirinktas autorius)</p> <p>S. Aleksijevič, „Karo veidas nemoteriškas“; P. Levi, „Jei tai žmogus“; Dž. Orvelas (G. Orwell), „1984“; V. G. Sebaldas (W. G. Sebald), „Austerlicas“; A. Solženicynas, „Gulago archipelagas“ (ištraukos); A. Suckeveris (A. Sutzkever), „Žaliasis akvariumas“; K. Vonegut (K. Vonnegut), „Skerdykla Nr. 5“; ar kitas pasirinktas kūrinys (kūriniai)</p> <p>Modernizmas XX a. II pusė</p> <p>A. Škėma, „Balta drobulė“</p> <p>XX a. II pusės lietuvių proza (bent vienas pasirinktas autorius)</p> <p>J. Aputis, pasirinkti apsakymai; R. Granauskas, „Jaučio aukojimas“ arba pasirinkti apsakymai; M. Katiliškis, „Miškais ateina ruduo“; T. S. Kondrotas, pasirinkti apsakymai; I. Meras, „Lygiosios trunka akimirka“; B. Pūkelevičiūtė, „Aštuoni lapai“; B. Radzevičius, pasirinkti apsakymai; S. Šaltenis, pasirinkti apsakymai; B. Vilimaitė, pasirinkti apsakymai; ar kitas pasirinktas kūrinys (kūriniai).</p>	<p>XX a. vidurio katastrofų literatūra</p> <p>B. Krivickas (pasirinkti eilėraščiai) arba V. Mačernis, „Vizijos“, „Metai“ (pasirinkti eilėraščiai) arba S. Nėris, „Prie didelio kelio“ (pasirinkti eilėraščiai) (vienas pasirinktas autorius iš nurodytų)</p> <p>B. Sruoga, „Dievų miškas“</p> <p>Modernizmas XX a. II pusė</p> <p>XX a. II pusės lietuvių stambioji proza (vienas pasirinktas autorius)</p> <p>A. Škėma, „Balta drobulė“; I. Meras, „Lygiosios trunka akimirka“; M. Katiliškis, „Miškais ateina ruduo“; ar kitas pasirinktas autorius</p> <p>XX a. II pusės lietuvių smulkioji proza (vienas pasirinktas autorius)</p> <p>R. Granausko, B. Radzevičiaus, S. Šaltenio, B. Vilimaitės ar kito autoriaus apsakymai</p> <p>XX a. II pusės lietuvių poezija (vienas pasirinktas autorius)</p>

XX a. II pusės lietuvių poezija (bent vienas pasirinktas autorius)

K. Bradūno, J. Degutytės, S. Gedos, A. Mackaus, Just. Marcinkevičiaus, M. Martinaičio, N. Miliauskaitės, A. Nykos-Niliūno, Liūnės Sutemos, J. Vaičiūnaitės, T. Venclovos ar kitų poetų pasirinkti eilėraščiai.

XX a. II pusės lietuvių drama (bent vienas pasirinktas autorius)

J. Grušas, „Herkus Mantas“; Just. Marcinkevičius, „Mažvydas“; K. Ostrauskas, „Gyveno senelis ir senelė“; A. Škėma, „Ataraxia“; ar kitas pasirinktas kūrinys.

XX a. II pusės modernizmas ir postmodernizmas pasaulio ir Lietuvos kitakalbėje literatūroje (bent vienas pasirinktas autorius)

M. Atvud (M. Atwood), „Oriksė ir Griežlys“; S. Beketas (S. Beckett), „Belaukiant Godo“; Ch. L. Borchesas (J. L. Borges), „Smėlio knyga“; J. Brodskis (J. Brodskij), pasirinkti eilėraščiai; U. Eko (U. Eco), „Rožės vardas“; Dž. Faulzas (J. Fowles), „Prancūzų leitenanto moteris“; G. Grasas (G. Grass), „Skardinis būgnelis“; B. Hrabalas (B. Hrabal), pasirinkti apsakymai arba apysaka; K. Išiguro (K. Ishiguro), „Neleisk man išeiti“; M. Kundera, „Nepakeliama būties lengvybė“; G. G. Markesas (G. G. Márquez), „Šimtas metų vienuolė“; Č. Milošas (Cz. Miłosz), pasirinkti eilėraščiai; K. Skujeniekas (Skujenieks), pasirinkti eilėraščiai; V. Šimborska (W. Szyborska), pasirinkti eilėraščiai; O. Tokarčuk (Tokarczuk), „Varyk savo arklą per mirusiųjų kaulus“; ar kitas pasirinktas kūrinys (kūriniai).

Šiuolaikinė lietuvių literatūra (nuo 1988 m.)

Šiuolaikinė lietuvių proza (bent vienas pasirinktas autorius)

R. Gavelis, „Jauno žmogaus memuarai“; L. Gutauskas, „Vilko dantų karoliai“; J. Ivanauskaitė, „Kaip užsiauginti baimę“ (pasirinkti apsakymai); D. Kalinauskaitė, „Niekada nežinai“ (pasirinkti apsakymai); R. Kmita, „Pietinia kronikas“; J. Kunčinas, „Tūla“; V. Papielis, „Eiti“; K. Sabaliauskaitė, „Silva rerum“; A. Šlepikas, „Mano vardas – Marytė“; ar kitas pasirinktas kūrinys (kūriniai).

Šiuolaikinė lietuvių poezija (bent vienas pasirinktas autorius)

K. Bradūno, J. Degutytės, Just. Marcinkevičiaus, N. Miliauskaitės ar kito poeto pasirinkti eilėraščiai

XX a. II pusės lietuvių drama (vienas pasirinktas autorius)

J. Grušas, „Herkus Mantas“; Just. Marcinkevičius, „Mažvydas“; ar kitas pasirinktas kūrinys

Pasaulio literatūra (vienas pasirinktas autorius)

S. Aleksijevič, „Karo veidas nemoteriškas“; Dž. Faulzas (J. Fowles), „Prancūzų leitenanto moteris“; K. Išiguro (K. Ishiguro), „Neleisk man išeiti“; M. Kundera, „Nepakeliama būties lengvybė“; Dž. Orvelas (G. Orwell), „1984“; K. Skujeniekas (Skujenieks), V. Šimborska (W. Szyborska), eilėraščiai; ar kitas pasirinktas autorius.

Šiuolaikinė lietuvių literatūra (nuo 1988 m.) (vienas pasirinktas autorius)

D. Kalinauskaitė, „Niekada nežinai“; R. Kmita, „Pietinia kronikas“; K. Sabaliauskaitė, „Silva rerum“; A. Šlepikas, „Mano vardas – Marytė“; ar kitas pasirinktas prozos autorius. D. Čepauskaitės, A. A. Jonyno, D. Kajoko, A. Marčėno, R. Stankevičiaus ar kito autoriaus pasirinkti eilėraščiai. M. Martinaičio, J. Sasnausko, D. Staponkutės ar kito autoriaus pasirinkta esė.

<p>D. Čepauskaitės, G. Grajausko, A. A. Jonyno, D. Kajoko, G. Kazlauskaitės, A. Marčėno, G. Norvilo, R. Stankevičiaus, S. Parulskio ar kitų autorių pasirinkti eilėraščiai.</p> <p>Šiuolaikinė lietuvių drama (bent vienas pasirinktas autorius)</p> <p>L. S. Černiauskaitė, „Liučė čiuožia“; G. Grajauskas, „Mergaitė, kurios bijojo Dievas“; M. Ivaškevičius, „Madagaskaras“; ar kitas pasirinktas kūrinys.</p> <p>Šiuolaikinė lietuvių esė (bent vienas pasirinktas autorius)</p> <p>K. Navako, M. Martinaičio, S. Parulskio, P. Pukytės, G. Radvilavičiūtės, J. Sasnausko, D. Staponkutės ar kitų autorių pasirinktos esė.</p>	
--	--

PASIEKIMŲ VERTINIMAS VIDURINIAME UGDYME *(rengiama)*

Vertinimas yra esminė mokymosi proceso dalis. Mokinių istorijos mokymosi rezultatų vertinimas suvokiamas kaip pagalba mokiniui tobulėti, tapti savarankiškam, atsakingam už mokymosi rezultatus, ugdyti jo pasitikėjimą savo jėgomis, gebėjimą įsivertinti savo veiklą, pasirinkti tinkamiausius veiklos būdus, spręsti iškilusias problemas, reflektuoti mokymosi rezultatus. Mokinių istorijos pasiekimai vertinami trijose pasiekimų srityse: 1) kalbėjimas, klausymas ir sąveika; 2) skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas; 3) rašymas ir teksto kūrimas.

Numatyti keturi mokinių pasiekimų lygiai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygių sąsaja su pažymiais: slenkstinis lygis (I) – 4, patenkinamas lygis (II) – 5–6, pagrindinis lygis (III) – 7–8, aukštesnysis lygis (IV) – 9–10. Lygių požymiai – ne kiekybiniai, o kokybiniai, jais siekiama ne tik vertinti mokinių pasiekimus lygiais (vertinti balais), bet ir tikimasi, kad šie kriterijai padės mokytojams įvertinti kiekvieno mokinio gebėjimus ir planuoti, kaip juos ugdyti siekiant geresnių mokymo(si) rezultatų.

PASIEKIMŲ LYGIŲ POŽYMIAI

PASIEKIMŲ LYGIAI			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
Skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas			
B.1.1.3. Skaito įvairiais būdais, minimaliai atsižvelgdamas į ugdymo(si) tikslą ir teksto pobūdį; raiškiai skaito klasėje grožinius (poezijos, prozos, dramos) tekstus, minimaliai perteikdamas jų prasmę viena kita intonavimo priemone, laikydamasis minimalių taisyklingos tarties reikalavimų.	B.1.1.3. Skaito įvairiais būdais, iš dalies atsižvelgdamas į ugdymo(si) tikslą ir teksto pobūdį; raiškiai skaito klasėje grožinius (poezijos, prozos, dramos) tekstus, iš dalies perteikdamas jų prasmę kai kuriomis intonavimo priemonėmis, laikydamasis kai kurių taisyklingos tarties ir praktinių kirčiavimo taisyklių reikalavimų.	B.1.1.3. Skaito įvairiais būdais, iš esmės atsižvelgdamas į ugdymo(si) tikslą, teksto pobūdį; raiškiai skaito klasėje grožinius (poezijos, prozos, dramos) tekstus, iš esmės perteikdamas jų prasmę pagrindinėmis intonavimo ir nežodinėmis išraiškos priemonėmis, laikydamasis daugumos taisyklingos tarties ir praktinių kirčiavimo taisyklių reikalavimų.	B.1.1.3. Skaito įvairiais būdais, atsižvelgdamas į ugdymo(si) tikslą, teksto pobūdį; raiškiai skaito klasėje, mokykloje ir / ar už mokyklos ribų grožinius (poezijos, prozos, dramos) tekstus, įtaigiai perteikdamas jų prasmę įvairiomis intonavimo ir nežodinėmis išraiškos priemonėmis, laikydamasis beveik visų taisyklingos tarties ir praktinių kirčiavimo taisyklių reikalavimų
B.1.2.3. Skaito programoje nurodytus, rekomenduojamus ir mokytojo pasiūlytus įvairių kultūros epochų ir moderniosios literatūros, literatūros mokslo, kultūrinės spaudos, žiniasklaidos, kitų šiuolaikinių medijų tekstus, siekdamas tam tikro tikslo (etinio, mokymosi, pažinimo), minimaliai argumentuodamas savo pasirinkimus.	B.1.2.3. Skaito programoje nurodytus, rekomenduojamus ir pagal savo poreikius pasirinktus įvairių kultūros epochų ir moderniosios literatūros, literatūros mokslo, žiniasklaidos, kultūrinės spaudos, kitų šiuolaikinių medijų tekstus, siekdamas tam tikrų tikslų (etinių, pažinimo, mokymosi, malonumo), iš dalies argumentuodamas savo pasirinkimus.	B.1.2.3. Skaito programoje nurodytus, rekomenduojamus ir savarankiškai pasirinktus pagal savo poreikius, interesus įvairių kultūros epochų ir moderniosios literatūros, literatūros mokslo, žiniasklaidos, kultūrinės spaudos, kitų šiuolaikinių medijų tekstus siekdamas tam tikrų tikslų (etinių, pažinimo, mokymosi, malonumo), iš esmės argumentuodamas savo pasirinkimus.	B.1.2.3. Skaito programoje nurodytus, rekomenduojamus ir savarankiškai pasirinktus pagal savo poreikius, interesus, estetinį skonį įvairių kultūros epochų ir moderniosios literatūros, literatūros mokslo, žiniasklaidos, kultūrinės spaudos, kitų šiuolaikinių medijų tekstus siekdamas įvairių tikslų (estetinių, etinių, pažinimo, mokymosi, malonumo), išsamiai argumentuodamas savo pasirinkimus.
B.1.3.3. Minimaliai tikslingai naudojasi mokytojo rekomenduojamais spausdintais ir skaitmeniniais žiniasklaidos, bibliotekų šaltiniais.	B.1.3.3. Iš dalies tikslingai naudojasi mokytojo rekomenduojamais spausdintais ir skaitmeniniais žiniasklaidos, bibliotekų, muziejų šaltiniais.	B.1.3.3. Iš esmės tikslingai naudojasi savarankiškai rasta spausdintais ir skaitmeniniais žiniasklaidos, bibliotekų, muziejų šaltiniais.	B.1.3.3. Tikslingai naudojasi savarankiškai rasta spausdintais ir skaitmeniniais žiniasklaidos, bibliotekų, muziejų, archyvų šaltiniais.

B.1.4.3. Kitiškai vertina žiniasklaidos ir kitų internetinių šaltinių tinkamumą ir patikimumą, minimaliai pagrindžia savo pasirinkimą; atrenka informaciją, fragmentiškai skirdamas esminę ir neesminę, argumentuotą ir neargumentuotą, laikosi vieno kito autorių teisių reikalavimo.	B.1.4.3. Kitiškai vertina žiniasklaidos ir kitų internetinių šaltinių tinkamumą ir patikimumą, iš dalies pagrindžia savo pasirinkimą; atrenka informaciją, iš dalies skirdamas esminę ir neesminę, argumentuotą ir neargumentuotą, sistema kai kuriuos jos elementus, laikosi dalies autorių teisių reikalavimų.	B.1.4.3. Kitiškai vertina žiniasklaidos ir kitų internetinių šaltinių tinkamumą ir patikimumą, iš esmės pagrindžia savo pasirinkimą; atrenka informaciją, iš esmės skirdamas esminę ir neesminę, argumentuotą ir neargumentuotą, daugumą jos sistemina, laikosi pagrindinių autorių teisių reikalavimų.	B.1.4.3. Kitiškai vertina žiniasklaidos ir kitų internetinių šaltinių tinkamumą ir patikimumą, išsamiai pagrindžia savo pasirinkimą; atrenka informaciją, skirdamas esminę ir neesminę, argumentuotą ir neargumentuotą, visą ją sistemina, laikosi beveik visų autorių teisių reikalavimų.
B.2.1.3. Aptardamas tekstus, minimaliai remiasi žiniomis apie grožinių ir negrožinių (linijinių ir nelinijinių) tekstų ypatybes: literatūros rūšį, teksto tipą, žanrą, struktūrą; įvardija vieną kitą skaitmeninių multimodalinių tekstų struktūros ypatybę.	B.2.1.3. Analizuodamas tekstus, iš dalies remiasi žiniomis apie grožinių ir negrožinių (linijinių ir nelinijinių) tekstų ypatybes: literatūros rūšį, teksto tipą, žanrą, struktūrą; aptaria kai kurias skaitmeninių multimodalinių tekstų struktūros ypatybes.	B.2.1.3. Analizuodamas tekstus, iš esmės remiasi žiniomis apie grožinių ir negrožinių (linijinių ir nelinijinių) tekstų ypatybes: literatūros rūšį, teksto tipą, žanrą, struktūrą; paaiškina esmines skaitmeninių multimodalinių tekstų struktūros ypatybes.	B.2.1.3. Analizuodamas tekstus, išsamiai remiasi žiniomis apie grožinių ir negrožinių (linijinių ir nelinijinių) tekstų ypatybes: literatūros rūšį, teksto tipą, žanrą, struktūrą; analizuoja beveik visas skaitmeninių multimodalinių tekstų struktūros ypatybes.
B.2.2.3. Pagal siūlomą planą / klausimus fragmentiškai aptaria prozos ar dramos teksto veikėjo charakterį, vertybes, lyrinio subjekto išgyvenimus, atskleidamas minimalias sąsajas su visu kūriniu ir kontekstais (biografiniu, kultūros, istoriniu, socialiniu); pagal pateiktus kriterijus vertina veikėją, vieną kitą vertinimą pagrindžia; įvardija vieną kitą skirtingų kūrinių veikėjų panašumą ar /ir skirtumą siūlomais aspektais.	B.2.2.3. Pagal siūlomą planą / klausimus iš dalies analizuoja ir interpretuoja prozos ar dramos teksto veikėjo charakterį, jo raidą, vertybes, lyrinio subjekto išgyvenimus, pasakojimo perspektyvas, atskleidamas kai kurias sąsajas su visu kūriniu ir kontekstais (biografiniu, kultūros, istoriniu, socialiniu); pagal pateiktus kriterijus vertina veikėją, savo vertinimą iš dalies pagrindžia; aptaria kai kuriuos skirtingų kūrinių veikėjų panašumus ir / ar skirtumus siūlomais aspektais.	B.2.2.3. Pagal savarankiškai susidarytą planą / išsikeltus klausimus iš esmės analizuoja ir interpretuoja prozos ar dramos teksto veikėjo charakterį, jo raidą, vertybes, lyrinio subjekto išgyvenimus, pasakojimo perspektyvas, atskleidamas esmines sąsajas su visu kūriniu ir kontekstais (biografiniu, kultūros, istoriniu, socialiniu); pagal savo suformuluotus kriterijus, argumentuotai vertina veikėją; lygina skirtingų kūrinių veikėjus savarankiškai pasirinktais aspektais.	B.2.2.3. Pagal savarankiškai susidarytą planą / išsikeltus klausimus išsamiai analizuoja ir interpretuoja prozos ar dramos teksto veikėjo charakterį, jo raidą, vertybes, lyrinio subjekto išgyvenimus, raškos formas, veikėjų kūrimo būdus, pasakojimo perspektyvas, atskleidamas sąsajas su visu kūriniu ir kontekstais (biografiniu, kultūros, istoriniu, socialiniu); pagal savo suformuluotus kriterijus argumentuotai vertina veikėją iš skirtingų perspektyvų, sistemiskai lygina skirtingų kūrinių veikėjus savarankiškai pasirinktais aspektais.
B.2.3.3. Pagal siūlomą planą / klausimus fragmentiškai aptaria prozos ir dramos teksto veiksmą, konfliktą, lyrikos teksto vyksmą, erdvę ir laiką, atskleidamas minimalias sąsajas su visu kūriniu ir kontekstais (kultūriniu, istoriniu, socialiniu).	B.2.3.3. Pagal siūlomą planą / klausimus iš dalies analizuoja ir interpretuoja prozos ir dramos teksto veiksmą, konfliktą, lyrikos teksto vyksmą, erdvę ir laiką, jų komponavimo būdus, atskleidamas kai kurias sąsajas su visu kūriniu ir kontekstais (kultūriniu, istoriniu, socialiniu).	B.2.3.3. Pagal savarankiškai susidarytą planą / išsikeltus klausimus iš esmės analizuoja ir interpretuoja prozos ir dramos teksto veiksmą, konfliktą, lyrikos teksto vyksmą, erdvę ir laiką, jų komponavimo būdus, atskleidamas esmines sąsajas su visu kūriniu ir kontekstais (kultūriniu, istoriniu, socialiniu).	B.2.3.3. Pagal savarankiškai susidarytą planą / išsikeltus klausimus išsamiai analizuoja ir interpretuoja prozos ir dramos teksto veiksmą, konfliktą, lyrikos teksto vyksmą, erdvę ir laiką, aptaria jų komponavimo būdus, atskleidamas sąsajas su visu kūriniu ir kontekstais (kultūriniu, istoriniu, socialiniu).
B.2.4.3. Įvardija vieną kitą skirtingų funkcinių stilių ir žanrų tekstų kalbinės raiškos ypatybę (įtaigumą,	B.2.4.3. Nurodo kai kurias skirtingų funkcinių stilių ir žanrų tekstų kalbinės raiškos ypatybes (įtaigumą, tikslumą,	B.2.4.3. Analizuoja skirtingų funkcinių stilių tekstų ir žanrų kalbinę raišką (įtaigumą, tikslumą, aiškumą), iš esmės	B.2.4.3. Išsamiai analizuoja skirtingų funkcinių stilių tekstų ir žanrų kalbinę raišką (įtaigumą, tikslumą, aiškumą),

<p>tikslumą, aiškumą); minimaliai aptaria grožinių (prozos, dramos, poezijos) ir negrožinių tekstų kalbos ypatybes, atpažįsta epochą / literatūros kryptį (srovę).</p>	<p>aiškumą), iš dalies paaiškina, kaip raišką lemia tikslas, adresatas; aptaria kai kurias grožinių (prozos, dramos, poezijos) ir negrožinių tekstų kalbos, kai kurias autoriaus stiliaus individualumo ypatybes, tam tikras jo sąsajas su epochos / literatūros krypties (srovės) estetika.</p>	<p>paaiškina, kaip ją lemia tikslas, adresatas; analizuoja esmines grožinių (prozos, dramos, poezijos) ir negrožinių tekstų, svarbiausias autoriaus stiliaus individualumo ypatybes, pagrindines jo sąsajas su epochos / literatūros krypties (srovės) estetika.</p>	<p>paaiškina, kaip ją lemia tikslas, adresatas; išsamiai analizuoja grožinių (prozos, dramos, poezijos) ir negrožinių tekstų kalbos ypatybes, autoriaus stiliaus individualumą, jo sąsajas su epochos / literatūros krypties (srovės) estetika.</p>
<p>B.2.5.3. Atpažįsta ir paaiškina vieną kitą perkeltinę grožinio teksto reikšmę, kuriamą metaforiškais, alegoriniais, simboliniais, groteskiškais, ironiškais vaizdais, minimaliai remdamasis viso kūrinio ir literatūros (kultūros) kontekstais.</p>	<p>B.2.5.3. Atpažįsta ir paaiškina kai kurias perkeltines grožinio teksto reikšmes, kuriamas metaforiškais, alegoriniais, simboliniais, groteskiškais, ironiškais vaizdais, iš dalies remdamasis viso kūrinio ir literatūros (kultūros) kontekstais.</p>	<p>B.2.5.3. Atpažįsta ir iš esmės analizuoja, interpretuoja perkeltines grožinio teksto reikšmes, kuriamas metaforiškais, alegoriniais, simboliniais, groteskiškais, ironiškais vaizdais, remdamasis viso kūrinio ir literatūros (kultūros) kontekstais.</p>	<p>B.2.5.3. Atpažįsta ir išsamiai analizuoja, interpretuoja perkeltines grožinio teksto reikšmes, kuriamas metaforiškais, alegoriniais, simboliniais, groteskiškais, ironiškais vaizdais, remdamasis viso kūrinio ir literatūros (kultūros) kontekstais.</p>
<p>B.2.6.3. Minimaliai remdamasis kūrinio ir literatūros (kultūros) kontekstu, formuluoja vieną kitą teksto visumą apibendrinančią išvadą: grožinio ir negrožinio teksto tikslus / temą / problemą / vertybes / reiškiamus skirtingus požiūrius (autorius / pasakotojo, veikėjų) / priežastis ir pasekmes / pagrindinę mintį; įvardija tekstų panašumus ir / ar skirtumus vienu siūlomu aspektu: tikslo / temos / problemos / pagrindinės minties.</p>	<p>B.2.6.3. Iš dalies remdamasis kūrinio ir literatūros (kultūros) kontekstu, daro kai kurias teksto visumą apibendrinančias išvadas: įvardija ir aptaria grožinio ir negrožinio teksto tikslus / temą / problemą / vertybes / reiškiamus skirtingus požiūrius (autorius / pasakotojo, veikėjų) / priežastis ir pasekmes / pagrindinę mintį; įvardija ir paaiškina tekstų panašumus ir / ar skirtumus kai kuriais siūlomais aspektais: tikslo / temos / problemos / reiškiamų požiūrių, pagrindinės minties.</p>	<p>B.2.6.3. Iš esmės remdamasis kūrinio ir literatūros (kultūros) kontekstu, daro pagrindines teksto visumą apibendrinančias išvadas: įvardija ir aptaria grožinio ir negrožinio teksto tikslus, temą, problemą, vertybes, reiškiamus skirtingus požiūrius (autorius / pasakotojo, veikėjų), priežastis ir pasekmes, pagrindinę mintį; įvardija ir paaiškina tekstų panašumus ir / ar skirtumus savarankiškai numatytais aspektais: tikslo, temos, problemos, reiškiamų požiūrių, pagrindinės minties.</p>	<p>B.2.6.3. Išsamiai remdamasis kūrinio ir literatūros (kultūros) kontekstu, daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: įvardija ir analizuoja grožinio ir negrožinio teksto tikslus, temą, problemą, vertybes, reiškiamus skirtingus požiūrius (autorius / pasakotojo, veikėjų), priežastis ir pasekmes, pagrindinę mintį; išsamiai lygina tekstus savarankiškai numatytais aspektais: tikslo, temos, problemos, reiškiamų požiūrių, pagrindinės minties.</p>
<p>B.2.7.3. Minimaliai paaiškina vaizdinės informacijos paskirtį negrožiniame (dalykiniame) tekste; mokytojo padedamas, atpažįsta vieną kitą žodinio ir vaizdinio pasakojimo kūrimo būdą; komentuoja literatūros ir kitų medijų tekstus, rašydamas anotaciją, atsiliepimą; rengia pagal pateiktą planą, dirbdamas grupėmis, literatūros, reklamos (pavyzdžiui, socialinės, kultūrinės) tiriamuosius ir kūrybinius projektus; kurdamas ar tyrinėdamas minimaliai taiko</p>	<p>B.2.7.3. Iš dalies paaiškina vaizdinės informacijos paskirtį negrožiniame (dalykiniame) tekste; mokytojo padedamas, atpažįsta kai kuriuos žodinio ir vaizdinio pasakojimo kūrimo būdus; komentuoja literatūros ir kitų medijų tekstus, rašydamas anotaciją, atsiliepimą; rengia pagal pateiktą planą, dirbdamas grupėmis, literatūros, reklamos (pavyzdžiui, socialinės, kultūrinės) tiriamuosius ir kūrybinius projektus; kurdamas ar tyrinėdamas taiko kai kurias teorines žinias ir iš</p>	<p>B.2.7.3. Iš esmės paaiškina vaizdinės informacijos paskirtį negrožiniame (dalykiniame) tekste; konsultuodamasis su mokytoju ar klasės draugais, atpažįsta ir lygina esminius žodinio ir vaizdinio pasakojimo kūrimo būdus, struktūrą; analizuoja literatūros ir kitų medijų tekstus, rašydamis anotaciją, atsiliepimą, recenziją; savarankiškai rengia, dirbdamas grupėmis, literatūros, reklamos (pavyzdžiui, socialinės, kultūrinės) tiriamuosius ir kūrybinius projektus; analizuodamas ir kurdamas iš</p>	<p>B.2.7.3. Išsamiai analizuoja vaizdinės informacijos paskirtį negrožiniame (dalykiniame) tekste; savarankiškai atpažįsta ir lygina žodinio ir vaizdinio pasakojimo kūrimo būdus, struktūrą; analizuoja literatūros ir kitų medijų tekstus, rašydamis anotaciją, atsiliepimą, recenziją, kritinį straipsnį; savarankiškai rengia, dirbdamas grupėmis ar individualiai, literatūros, reklamos (pavyzdžiui, socialinės, kultūrinės) tiriamuosius ir kūrybinius projektus; analizuodamas ir kurdamas kūrybiškai taiko teorines žinias ir</p>

teorines žinias ir atskleidžia žodžio, vaizdo, garso, skaitmenos bei naujų technologijų galimybes.	dalies atskleidžia žodžio, vaizdo, garso, skaitmenos bei naujų technologijų galimybes.	esmės taiko pagrindines teorines žinias ir atskleidžia žodžio, vaizdo, garso, skaitmenos bei naujų technologijų galimybes.	atskleidžia įvairias žodžio, vaizdo, garso, skaitmenos bei naujų technologijų galimybes.
B.2.8.3. Aptardamas, lygindamas grožinius ir negrožinius tekstus, tinkamai vartoja vieną kitą literatūros teorijos (literatūros rūšies, teksto tipo, žanro, struktūros, stiliaus) ir istorijos sąvoką.	B.2.8.3. Komentuodamas, lygindamas grožinius ir negrožinius tekstus, tinkamai vartoja kai kurias literatūros teorijos (literatūros rūšies, teksto tipo, žanro, struktūros, stiliaus) ir istorijos sąvokas.	B.2.8.3. Analizuodamas ir interpretuodamas, lygindamas grožinius ir negrožinius tekstus, tinkamai vartoja esmines literatūros teorijos (literatūros rūšies, teksto tipo, žanro, struktūros, stiliaus) ir istorijos sąvokas.	B.2.8.3. Analizuodamas ir interpretuodamas, lygindamas grožinius ir negrožinius tekstus, tinkamai vartoja daugumą literatūros teorijos (literatūros rūšies, teksto tipo, žanro, struktūros, stiliaus) ir istorijos sąvokų.
B.2.9.3 Įvardija vieną kitą kultūros epochų (Apšvietos), literatūros krypčių (romantizmo, realizmo, modernizmo, postmodernizmo) ypatybę: idėją / temą / stilistiką / motyvą / siužetą / simbolį; atpažįsta vieną kitą požymį įvairių laikotarpių grožiniuose ir negrožiniuose tekstuose.	B.2.9.3 Aptaria kai kurias kultūros epochų (Apšvietos), literatūros krypčių (romantizmo, realizmo, modernizmo, postmodernizmo) ypatybes: idėjas / estetiką / motyvus / siužetus / simbolius; atpažįsta kai kuriuos požymius įvairių laikotarpių grožiniuose ir negrožiniuose tekstuose.	B.2.9.3 Aptaria esmines kultūros epochų (Apšvietos), literatūros krypčių (romantizmo, realizmo, modernizmo, postmodernizmo) idėjas, estetiką, motyvus, siužetus, simbolius; atpažįsta pagrindinius požymius įvairių laikotarpių grožiniuose ir negrožiniuose tekstuose, juos paaiškina.	B.2.9.3 Išsamiai aptaria kultūros epochų (Apšvietos), literatūros krypčių (romantizmo, realizmo, modernizmo, postmodernizmo) idėjas, estetiką, motyvus, siužetus, simbolius; atpažįsta juos įvairių laikotarpių grožiniuose ir negrožiniuose tekstuose, analizuoja.
B.3.1.3. Vertina remdamasis vienu kitu argumentu grožinių tekstų etinį, emocinį poveikį, reikšmę sau kaip skaitytojui, komentuoja kūrinio aktualumą, siedamas su savo gyvenimo patirtimi; įvardija knygas ir kultūrinius įvykius mokyklos intranete ar (ir) internete.	B.3.1.3. Iš dalies argumentuotai vertina grožinių tekstų etinį, emocinį poveikį, reikšmę sau kaip skaitytojui, komentuoja kūrinio aktualumą, siedamas su savo gyvenimo, literatūrine (kultūrine) patirtimi; komentuoja knygas ir kultūrinius įvykius mokyklos intranete ar (ir) internete.	B.3.1.3. Iš esmės argumentuotai vertina grožinių tekstų etinį, emocinį poveikį, reikšmę sau kaip skaitytojui, apmąsto kūrinio aktualumą, meninę vertę, siedamas su savo gyvenimo, literatūrine (kultūrine) patirtimi; diskutuoja su kitais, rašo skaitytojo dienoraštį ar (ir) komentuoja knygas ir kultūrinius įvykius mokyklos intranete ar (ir) internete.	B.3.1.3. Argumentuotai vertina grožinių tekstų etinį, estetinį, emocinį poveikį, reikšmę sau kaip skaitytojui; apmąsto kūrinio aktualumą, meninę vertę siedamas su savo gyvenimo, literatūrine (kultūrine) istorijos žiniomis, diskutuoja, polemizuoja su kitais, rašo skaitytojo dienoraštį ar (ir) išsamiai komentuoja knygas ir kultūrinius įvykius mokyklos intranete ar (ir) internete.
B.3.2.3. Krištiškai (remdamasis pateiktais kriterijais) vertina negrožinius ir kitų šiuolaikinių medijų tekstus turinio ir raiškos požiūriu: tikslo, pranešimo, poveikio būdų, pateikia vieną kitą argumentą, naudodamasis siūlomomis skaitymo strategijomis.	B.3.2.3. Krištiškai (remdamasis pateiktais kriterijais) vertina negrožinius ir kitų šiuolaikinių medijų tekstus turinio ir raiškos požiūriu: tikslo, pranešimo, poveikio būdų, iš dalies pagrindžia savo vertinimą, naudodamasis siūlomomis skaitymo strategijomis.	B.3.2.3. Krištiškai (remdamasis iš dalies savarankiškai suformuluotais kriterijais) vertina negrožinius ir kitų šiuolaikinių medijų tekstus turinio ir raiškos požiūriu: tikslo, pranešimo, poveikio būdų, iš esmės pagrindžia savo vertinimą, naudodamasis pasirinktomis skaitymo strategijomis iš siūlomų.	B.3.2.3. Krištiškai (remdamasis savarankiškai suformuluotais kriterijais) vertina negrožinius ir kitų šiuolaikinių medijų tekstus turinio ir raiškos požiūriu: tikslo, pranešimo, poveikio būdų, išsamiai pagrindžia savo vertinimą, naudodamasis savarankiškai pasirinktomis skaitymo strategijomis.
B.4.1.3. Siekdamas suprasti grožinio teksto visumą, tikslingai atkreipia dėmesį į teksto žodinę ir vaizdinę	B.4.1.3. Siekdamas suprasti grožinio teksto visumą, tikslingai atkreipia dėmesį į teksto žodinę ir vaizdinę	B.4.1.3. Siekdamas suprasti grožinio teksto visumą, tikslingai atkreipia dėmesį į teksto išorinę struktūrą, žodinę ir	B.4.1.3. Siekdamas suprasti grožinio teksto visumą, tikslingai atkreipia dėmesį į teksto išorinę struktūrą, žodinę ir vaizdinę

informaciją, padedančią atpažinti teksto temą.	informaciją, padedančią atpažinti teksto temą, žanrą.	vaizdinę informaciją, padedančią atpažinti teksto žanrą, temą.	informaciją, padedančią atpažinti teksto epochą, žanrą, temą.
B.4.2.3. Komentuodamas skaitomą tekstą, minimaliai aptaria jo aktualumą, fragmentiškai sieja su šiandienos problemomis, siūlo vieną kitą galimą jų sprendimą, remdamasis asmenine patirtimi.	B.4.2.3. Komentuodamas skaitomą tekstą, iš dalies aptaria jo aktualumą, sieja su šiandienos problemomis, siūlo galimus jų sprendimus, remdamasis asmenine ir socialine patirtimi.	B.4.2.3. Komentuodamas skaitomą tekstą, iš esmės aptaria jo aktualumą ir reikšmę, sieja su šiandienos problemomis, siūlo galimus jų sprendimus, remdamasis turimomis žiniomis, asmenine, literatūrine (kultūrine), socialine patirtimi.	B.4.2.3. Komentuodamas skaitomą tekstą, išsamiai aptaria jo aktualumą ir reikšmę, sieja su šiandienos problemomis, siūlo galimus jų sprendimus, remdamasis turimomis žiniomis, asmenine, literatūrine (kultūrine), socialine patirtimi.
B.4.3.3. Atsižvelgdamas į skaitymo tikslą, pasirenka strategijas, padedančias išsiaiškinti nesuprantamus žodžius.	B.4.3.3. Atsižvelgdamas į skaitymo tikslą, pasirenka strategijas, padedančias išsiaiškinti nesuprantamus žodžius, teiginius.	B.4.3.3. Atsižvelgdamas į skaitymo tikslą, teksto pobūdį, pasirenka strategijas, padedančias išsiaiškinti nesuprantamus žodžius, teiginius, posakius.	B.4.3.3. Atsižvelgdamas į skaitymo tikslą, teksto pobūdį, pasirenka strategijas, padedančias išsiaiškinti nesuprantamus žodžius, teiginius, posakius, kontekstą.
B.4.4.3 Remdamasis pavyzdžiu, taiko skaitymo strategijas, padedančias analizuoti teksto struktūrą: braižo lenteles, schemas, grafiškai vaizduodamas grožiniame tekste kuriamą pasaulio modelį, minimaliai atskleidžia jo elementų ryšius, kontekstą (istorinį, literatūrinį, kultūrinį, socialinį), palygina vieną kitą elementą: idėjas, vertybes, veikėjus, erdves, laikus; fragmentiškai sistemina esminę informaciją, išskirdamas teiginius, argumentus ir kontrargumentus.	B.4.4.3. Remdamasis pavyzdžiu, taiko skaitymo strategijas, padedančias analizuoti teksto struktūrą: braižo lenteles, schemas, grafiškai vaizduodamas grožiniame tekste kuriamą pasaulio modelį, iš dalies atskleidžia jo elementų ryšius, kontekstą (istorinį, literatūrinį, kultūrinį, socialinį), palygina kai kuriuos elementus: idėjas, vertybes, veikėjus, erdves, laikus, iš dalies sistemina informaciją, išskirdamas teiginius, argumentus ir kontrargumentus.	B.4.4.3. Savarankiškai taiko skaitymo strategijas, padedančias analizuoti teksto struktūrą: braižo lenteles, schemas, grafiškai vaizduodamas grožiniame tekste kuriamą pasaulio modelį, iš esmės atskleidžia jo elementų ryšius, kontekstą (istorinį, literatūrinį, kultūrinį, socialinį), palygina idėjas, vertybes, veikėjus, erdves, laikus, sistemina esminę informaciją, išskirdamas teiginius, argumentus ir kontrargumentus.	B.4.4.3. Savarankiškai taiko skaitymo strategijas, padedančias analizuoti teksto struktūrą: braižo lenteles, schemas, grafiškai vaizduodamas grožiniame tekste kuriamą pasaulio modelį, išsamiai atskleidžia jo elementų ryšius, kontekstą (istorinį, literatūrinį, kultūrinį, socialinį), palygina idėjas, vertybes, veikėjus, erdves, laikus; sistemina visą esminę informaciją, išskirdamas teiginius, argumentus ir kontrargumentus, juos įvertina.
B.4.5.3. Konsultuodamasis su mokytoju planuoja trumpalaikę ir ilgalaikę skaitymo veiklą; dirbdamas individualiai ir bendradarbiaudamas su kitais, pasirenka siūlomą grožinio teksto analizės ir interpretacijos kryptį, analizės būdą (imanentinį, istorinį-kultūrinį, lyginamąjį); atsižvelgdamas į tikslus; minimaliai apmąsto, įsivertina pasiektus rezultatus.	B.4.5.3. Naudodamasis pavyzdžiu, planuoja trumpalaikę ir ilgalaikę skaitymo veiklą; dirbdamas individualiai ir bendradarbiaudamas su kitais, pasirenka siūlomą grožinio teksto analizės ir interpretacijos kryptį ir analizės būdą (imanentinį, istorinį-kultūrinį, lyginamąjį); atsižvelgdamas į kai kurias tekstų ypatybes: tikslus, teksto pobūdį (rūšį, žanrą), iš dalies apmąsto, įsivertina pasiektus rezultatus, teikia atsaką klasės draugams.	B.4.5.3. Savarankiškai planuoja trumpalaikę ir ilgalaikę skaitymo veiklą, dirbdamas individualiai ir bendradarbiaudamas su kitais, pasirenka grožinio teksto analizės ir interpretacijos kryptį ir analizės būdą (imanentinį, istorinį-kultūrinį, lyginamąjį), atsižvelgdamas į tikslus, teksto pobūdį (rūšį, žanrą), iš esmės apmąsto, įsivertina pasiektus rezultatus, teikia atsaką klasės draugams, suprasdamas, kad galimos skirtingos kūrinio interpretacijos.	B.4.5.3. Savarankiškai planuoja trumpalaikę ir ilgalaikę skaitymo veiklą, dirbdamas individualiai ir bendradarbiaudamas su kitais, pasirenka grožinio teksto analizės ir interpretacijos kryptį ir analizės būdą (imanentinį, istorinį-kultūrinį, lyginamąjį), atsižvelgdamas į tikslus, teksto pobūdį (rūšį, žanrą), išsamiai apmąsto, įsivertina pasiektus rezultatus, teikia konstruktyvų atsaką klasės draugams, suprasdamas, kad galimos skirtingos kūrinio interpretacijos.
B.5.1.3. Skaitydamas literatūros kritiką, kultūrinę spaudą, įvardija ir fragmentiškai aptaria Lietuvos ir	B.5.1.3. Skaitydamas literatūros kritiką, kultūrinę spaudą, įvardija ir iš dalies aptaria Lietuvos ir pasaulio šiuolaikinės	B.5.1.3. Skaitydamas literatūros kritiką, kultūrinę spaudą, iš esmės analizuoja ir interpretuoja Lietuvos ir pasaulio	B.5.1.3. Skaitydamas literatūros kritiką, kultūrinę spaudą, išsamiai analizuoja ir interpretuoja Lietuvos ir pasaulio

<p>pasaulio šiuolaikinės kultūros reiškinius; išsako nuomonę, apie įvairių kultūros reiškinių, subkultūrų patirtį, požiūrius, įsitikinimus, vieną kitą teiginį pagrindžia.</p>	<p>kultūros reiškinius; išsako savo nuomonę apie įvairių kultūros reiškinių, subkultūrų patirtį, požiūrius, įsitikinimus, kai kuriuos teiginius pagrindžia.</p>	<p>šiuolaikinės kultūros reiškinius, kritiškai vertina ir apmąsto įvairių kultūros reiškinių, subkultūrų patirtį, požiūrius, įsitikinimus, daugumą teiginių pagrindžia.</p>	<p>šiuolaikinės kultūros reiškinius, kritiškai vertina ir apmąsto įvairių kultūros reiškinių, subkultūrų patirtį, požiūrius, įsitikinimus, poveikį šalies, Europos ir pasaulio kultūros raidai, beveik visus teiginius pagrindžia.</p>
<p>B.6.1.3. Minimaliai dalyvauja literatūrinėje ir kultūrinėje veikloje klasėje kaip atlikėjas, aktyvus stebėtojas, interpretuotojas, kritiškas medijų meno vartotojas.</p>	<p>B.6.1.3. Iš dalies dalyvauja kultūrinėje veikloje klasėje kaip atlikėjas, aktyvus stebėtojas, interpretuotojas, kritiškas medijų meno vartotojas.</p>	<p>B.6.1.3. Iš esmės atskleidžia savo meninius, literatūrinius ir kultūrinius polinkius bei gebėjimus kultūrinėmis ir visuomeninėmis veiklomis; aktyviai ir atsakingai dalyvauja kultūrinėje veikloje klasėje, mokykloje kaip kūrėjas, atlikėjas, aktyvus stebėtojas, interpretuotojas, kritiškas medijų meno vartotojas.</p>	<p>B.6.1.3. Atskleidžia savo meninius, literatūrinius ir kultūrinius polinkius bei gebėjimus, talentus kultūrinėmis ir visuomeninėmis veiklomis; aktyviai ir atsakingai dalyvauja kultūrinėje veikloje klasėje, mokykloje ir / ar už mokyklos kaip kūrėjas, atlikėjas, aktyvus stebėtojas, interpretuotojas, kritiškas medijų meno vartotojas; atsakingai ir kritiškai vertina intelektinių kultūros produktų vartojimą.</p>